

A Jobbik kilenc törésvonala

Volt MSZMP-tag a párt árnyékkormányában

Kifelé mutatott kommunikációjából ítélve a Jobbik egységes és jelentősebb belső vitáktól mentes párt képét mutatja. A mélyebb elemzés ugyanakkor kilenc olyan törésvonalra és ezekre épülő lehetséges konfliktusforrásra világít rá, ami árnyalhatja ezt a vélekedést. A Jobbikon belüli személyes jellegű, ideológiai, kommunikációs, és a tágabb értelemben vett stratégiát illető, egymást átfedő és keresztbemetsző nézeteltérések – ha rövidtávon nem is – a jövőben politikai érdekellentétekhez vezethetnek. Különösen igaz ez a leendő országgyűlési képviselőcsoport lehetséges tagjaira, ahol „régiek” és „újak” közt komoly konfliktus bontakozhat ki a szélsőjobboldali politizálás irányát illetően. Ezt jól szimbolizálja a pénteken bemutatott pénzügyminiszter-jelölt személye, Nyikos László, aki maga vallotta be, hogy az MSZMP tagja volt.

(1–2.) *Morvai Krisztina szerepe.* A Jobbik EP-képviselője és köztársasági-elnökjelöltje a párt egyik legjobban azonosítható arca, ugyanakkor formális tisztsége, sőt, párttagsága sincs. Morvai Krisztina ugyanakkor elmondta: teljes ötéves brüsszeli mandátumát ki akarja tölteni, ami viszont a tavaly bejelentett köztársasági elnökjelöltségnek mond – formális értelemben – ellent.

A szervezeti ellentmondásnál nagyobb súlyúnak nevezhetők a programbéli különbségek, amik eredete vélhetően Morvai Krisztina liberális jogvédő múltjára vezethetők vissza: a Freddie Mercury-díjas politikus – a párt hivatalos programjával ellentétben – például nem pártolja a halálbüntetés visszaállítását, illetve a homoszexualitás megítélésében is kódolt feszültségekre lehet számítani közte és a nála sokkal radikálisabb hangvételt megütő Szegedi Csanád között.

(3–4.) *Saját szélsőségesek.* A szélsőjobboldali mozgalmak természetéből fakad, hogy idővel a szervezeten belül is kialakul egy törésvonal a „méréskeltek” és a „saját szélsőségesek” között. Ennek jelei a Jobbikban is fellelhetők: a párton belül jelentős informális hatalommal bíró Novák Előd személye és politizálása várhatóan ennek a konfliktusnak a középpontjában fog állni. A Jobbik egyik szürke eminenciása csak 2009 óta alelnök, valódi befolyását ugyanakkor a szélsőjobboldali, újnnyilas hangvételű kuruc.info portálnak köszönheti, ezen keresztül tud üzeneteket megfogalmazni pártjának. Morvai Krisztinához hasonlóan ő is jó barátságban van Budaházy Györggyel, aki végül pont Novák Előd választókerületében indulna függetlenként, miután a Jobbik nem nevezte meg a párt hivatalos képviselőjelöltjeként.

A párt keretein belüli szélsőségesek terén külön szervezeti problémát jelent a kampány idejére közterületi felvonulásait felfüggesztő Magyar Gárda, amelynek időleges háttérbe vonása nem értékelhető meggyengülésként. Erre utalnak Kiss Róbert főkapitány szavai is, mely szerint „saját kezűleg fogják kirángatni az Országgyűlésből a Jobbikot, ha olyanná válik, mint a többi párt”. A Magyar Gárda már csak létszámából fakadóan is ellenőrizhetetlen szervezet, a kitörés napi

hungarista rendezvényeken való részvétele pedig mutatja, hogy egyes ügyekben messze jobbra áll a Jobbik „hivatalos” irányához képest.

(5.) „Régiak” és „újak”. Egy olyan, a kispárti státust közép méretű fejlesztő szervezetben, mint a Jobbik, „új” jelöltek beemelése több kódolt konfliktust is magában hordoz. Az irányítás kézbe tartásához ilyenkor a központi vezetés döntése a helyi szervezet érdekeivel könnyen szembekerülhet. Ezt példázza az a számos alapszervezet is, ahol az egyéni képviselőjelölt-állítást és más nézeteltérések következtében a teljes tagság kilépett, vagy a vezetőséget zárták ki, esetleg az egész alapszervezetet feloszlatták, amiért nem értett egyet a budapesti döntéssel. Erre példa Vona Gábor pártelnök választókerülete, Gyöngyös is. Az eddig bemutatott 176 jelölt között van egykori kisgazda, miépes, fideszes, de még SZDSZ-es is. A heterogenitást csak fokozza például a kecskeméti helyi szervezet több, pártállami múlttal rendelkező vezetőségi tagja.

A Jobbik területi és országos listáiról bejutásra esélyes jelöltek névsora alapján „régiek” és „újak” konfliktusa még valószínűbb. A Nézőpont Intézet legfrissebb, 2010. március 19. és 21. között készített ezerfős, országos reprezentatív közvélemény-kutatása alapján számolt mandátumbecsléséből kiderül: attól függően, hogy három- vagy négypárti lesz a következő Országgyűlés, a párt 52 vagy 43 képviselői helyre számíthat. Leendő képviselőik közel fele azonban a korábbiakban vállalt már közéleti-politikai szerepet, így köztük és az „újoncok” között radikalizmus terén (is) különbségek borítékolhatók. Mindemellett a „tapasztaltak” aránya azt is bizonyítja: a Jobbik valójában nem is annyira „új erő”, mint ahogy hirdeti magáról.

a.) Tizennégyen a leendő képviselők közül kifejezetten magas párt- vagy más társadalmi funkciót töltek be az eddigiekben. A korábbi MIÉP-es országgyűlési képviselőknél (Balczó Zoltán, Rozgonyi Ernő, Zakó László) kívül az Állami Számvevőszék 1989-2001 közötti alelnöke, az MSZMP tagja, Nyikos László, a Szerencsejáték Zrt. egykori vezetője, Pősze Lajos – aki korábban az MDF-ben és az FKGP-ben politizált – bizonyosan honatya lesz. Az MTA történettudományi doktorának, Popély Gyulának is esélye van erre. Ebbe a körbe sorolhatók olyan, régóta aktívan politizáló közszereplők, mint Gyüre Csaba, aki 2002-ben MIÉP-jelöltként indult, az '56-os forradalmár Murányi Levente, aki Dávid Ibolya miatt lépett ki 2005-ben az MDF-ből, vagy a jelenlegi budakeszi alpolgármester, Hegedűs Lórántné. A Jobbik a „fiatal radikálisai” (Bana Tibor, Novák Előd, Magyar Zoltán, Sneider Tamás, Szabó Gábor) nemrég a Csurka vezette MIÉP Ifjúsági Tagozatában töltötték be vezető tisztséget.

b.) Az „újabb” képviselőjelöltek közül többen a köztisztviselői szférában tevékenykedtek. Például a Jobbik miniszter-jelöltje, az SZDSZ-t is megjárt Hegedűs Tamás az Orbán-kormány idején a Miniszterelnöki Hivatalban, Lenhardt Balázs pedig 2000 és 2006 között a gazdasági tárcánál dolgozott. Mások a MIÉP-ben vagy a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalomban szocializálódtak (Endrészik Zsolt, Zagyva György Gyula, Zsiga-Kárpát Dániel), vagy 2006-ban mérettették meg magukat a MIÉP-Jobbik Harmadik út jelöltjeiként (Samu Tamás Gergő, Kulcsár Gergely, Korondi Miklós). Sőt, Szilágyi György, Vona Gábor elnöki kabinetfőnöke a MIÉP-es Bognár László parlamenti szakértője volt, az agrártárca élére kiszemelt Varga Géza pedig előbb a

Fideszben próbálkozott, majd az Élőlánc Magyarországért Mozgalom színeiben lett képviselőjelölt. Az ELTE-ÁJK HÖK korábbi elnöke, Staudt Gábor pedig már nyolc éve önkormányzati képviselő Budafokon.

(6–7.) *A program kommunikálása.* A Jobbik eddigi retorikájához képest a választási program számos, a párt kommunikációjában erőteljesen megjelenő téma terén mutat jelentős különbséget. A dokumentumban szereplő romaintegrációs program, a Cigánymissziós Alap, a roma pedagógusképzés és –ösztöndíj például erős kontrasztot mutat például Szegedi Csanád „cigánytenyésztéssel” és az „állami pénzből megvalósuló cigánytámadásokkal” kapcsolatos kommunikációjával. Bár a választási kampányban nyilván az írott program kevésbé hangsúlyos, mint egy-egy markáns megszólalás, ha a Jobbik bejut a parlamentbe, ott várhatóan jóval több nehézségbe ütközik majd a törzsszavazóknak szánt markáns kommunikáció és a parlamenti keretek közt tartott megnyilvánulások közti feszültség.

Szintén az inkohereciára utal az IMF-hitellel kapcsolatos kommunikáció: míg például Vona Gábor pártelnök számos alkalommal a visszafizetés megtagadásáról beszélt, Lenhardt Balázs, a párt gazdasági vezetője nemrég azt nyilatkozta: „szó nincs” ilyen szándékról, lehetőségről. Ugyanilyen belső ellentmondás a választási ígéretek között szereplő példás kilátásba helyezése azok számára, akik kibújnának egy jogerős bírósági ítéletek végrehajtása alól, miközben a Magyar Gárdát betöltő bírósági határozat figyelmen kívül hagyásával a Jobbik pontosan ezt teszi.

(8.) *Korrupció, botrány, pártfinanszírozás.* Az „új erő” kommunikáló párt, éppen annak következtében, hogy középpárttá fejlődéséhez folyamatosan új emberekkel bővült, több ponton saját önképével ellentétes ügyekbe keveredett. A bűnügyi botrány – keszthelyi Jobbik-elnök ingatlancsalással való gyanúsítása, a Magyarok Nyilaival való kapcsolat napvilágra kerülése – mellett a párt finanszírozásának kérdései sem tisztázódtak, például az sem, hogy az Állami Számvevőszék (ÁSZ) által kifogásolt és jogszabály-ellenessége miatt feljelentett MIÉP-Jobbik Harmadik Út gazdálkodása és a Jobbik pénzügyei között milyen kapcsolat van.

(9.) *A Fideszhez fűződő viszony.* Látványos, nem csak árnyalatnyi különbségek vannak a Jobbik politikusai közt a tekintetben, hogy a párt hogyan viszonyuljon a Fideszhez. Míg a hivatalos kommunikáció az utóbbi időben rendszeresen a „lappangó Fidesz-MSZP nagyközlícióról” szól, a Jobbiknak meghatározó politikusai ennél sokkal megengedőbben viszonyulnak a legnagyobb ellenzéki párthoz. Közéjük tartozik Morvai Krisztina és de Balczó Zoltán is, utóbbi a 2009. október 23-i rendezvényen „számunkra szimpatikus arcokról” beszélt, miközben ugyanezen a fórumon Vona Gábor a Fidesszel szembeni „harcot” hangoztatta. A Nézőpont Intézet legfrissebb, március 19-21-e között készült közvélemény-kutatásából is kiderül: a Jobbik szavazóinak közel negyede (23 százalék), ha közvetlenül választanák, Orbán Viktort szavazná meg miniszterelnöknek – ennek a nem elhanyagolható szavazórétegnek az elidegenítése nyilván ütközik a Jobbik politikai érdekeivel, azonban egy ilyen belső törés fennmaradása gyengíti a szavazók identitását.

Forrásjegyzék

Morvai Krisztina nem támogatja a halálbüntetést:

http://index.hu/video/2009/03/15/morvai_nem_tamogatja_a_halalbuntetest/?s=tag:jobbik

Morvai Krisztina kitölné ötéves brüsszeli mandátumát: <http://gondola.hu/cikkek/66995>

A Magyar Gárda kitörésnap emléktúrája: <http://magyargarda.hu/node/5542>

Vona Gábor gyöngyösi kampányfőnöke körüli belviszály:

http://index.hu/belfold/2010/valasztas/jobbik_a_maffiozokkal_is_joban_kell_lenni/

A kecskeméti alapszervezet ex-MSZMP-s vezetősége:

http://index.hu/belfold/2009/11/07/mszmp-s_aknak_a_jobbikban/

Szegedi Csanád a „cigánytenyészetéről”: <http://magyargarda.hu/node/2340>

Ellentmondásos nyilatkozatok az IMF-hitellel kapcsolatban:

<http://vecs.jobbik.hu/content/lenhardt-balazs-nem-dogolhetunk-bele-az-imf-hitelbe> és

http://index.hu/belfold/2010/02/28/nem_szabad_lefitymalni_az_szdsz-es_bunozoket/